

mély posztmodern korba helyezett alteregóján/reinkarnációján keresztül a saját kora visszásságaira reflektáljon – s teszi ezt az *Abnormális elégia* esetén is a groteszkbe hajló ironia líraretorikai eszköztárával. Karinthy Gábor lírai reinkarnációja lényegében nem mást testesít meg, mint magát a kort, melyre a költő reflektál – elmebetegsége nem más, mint saját korunk és a hanyatló európai kultúra abnormális tendenciáinak összessége. Az ironikus önreflexió egyúttal halálpontos kor- és létreflexió.

Lászlóffy Csaba nem csupán a magyar, hanem az egész európai kultúra kollektív emlékezetének hangján, vitathatatlanul és mindenekfelett humanista szellemben meg-

szólaló, egyszerre a végleteleg létanalitikus és önanalitikus kettős verseskötete, talán nem túlzás ezt mondani, az utóbbi évtized határon túli magyar irodalmának (kérdés persze, hogy ilyen fokban egyetemességre, szintézisre törekvő poézis esetén egyáltalán van-e valami kiemelt jelentősége a szerző erdélyiségének, határon túliságának) legjelentősebb költészeti vállalkozása. A *Pókok a sebezhetőn* és az *Átörökített magány* egyszerre összegzi e kiemelkedő költői életművet afféle záróköként, illetve nyit meg izgalmas, új irányokat, távlatokat az interpretáció számára Lászlóffy Csaba kimeríthetetlennek ható költői világán belül.

Kántás Balázs

MAGYAR BUKAREST

■ Hasznos, felelős seregszemlét tarttat Vincze Loránt az olvasóval, amikor több éves rádiós-szerkesztői munkájának anyagából, az *Életeink* című beszélgetéssorozat alapján, összeállította ezt a kötetet. A *Magyar Bukarest* összefoglaló jellegű, rendhagyó portrészorozat: a kiadvány a korábbi hanganyag szövegeit megszerkesztett változatban tartalmazza, az utolsó darab pedig utószó, önarckép és önterjú is egyben. A szerző vállalja összeállításának szubjektív jellegét, annak ellenére, hogy saját bukaresti korszakának lezárásával alapjában véve objektív képet rajzol arról a „szimbiózisról”, melyben több generáció óta a Kárpátokon túl megvalósul egy sajátos, egységesnek mondható, magyar közösségi érdekképviselő, bármennyire is különböző eredetűek és indíttatásúak szereplői. Közülük néhányan kényszerpályán sodródtak a román fővárosba; többen önként, tudatosan választották a metropoliszt, ahol „boldog sziget-lét kezdődhetett” számukra. Sokan érkeztek azzal a célirányos, sikerorientált elképzeléssel, hogy valamely rendkívüli szakmai dobantási lehetőséget fognak kiaknázni és utóbb általa megvalósítani élethivatásukat.

Egyensúlyban tartott szakmai alázattal és gondolkodó-együttérző érdeklődéssel bírta szóra interjúalanyait Vincze Loránt. Kérdéseinek nyomán a válaszadók elbeszéléseiből összeálló élettörténetek puzzle-szerűen kirajzolják Bukarestet, a dél-európai nagyvárost varázsával együtt. Olyan színes városképpel, társadalmi, művelődési és szocio-gráfiai körképpel ismerkedhet meg az olvasó, melynek sajátosságokkal és abszurdum-

mokkal tarkított, ellentmondásos realitása évszázadok óta nagyszámú magyar közösséget vonzott és foglalkoztatott.

A gyűjteménnyel a szerzőt is beleértve 45, a román fővárosban élő, többségében erdélyi magyar értelmiségi szakmai és magánéletébe is betekintést nyerünk. A beszámolókból a leírt életúttal és korszakkal együtt más-más Bukarest-kép rajzolódik ki. Érintőlegesen minden interjúalany egy-egy új, sajátos szempontot illeszt a gyűjteményes összképhez, személyes „irányt szabva az emlékezésnek”. Az életinterjúkban a narrátorok a romániai magyar közösség életében kulcsfontosságú szerepet játszó intézmények, események, fórumok kapcsán is alapvető információkhoz juttatnak, egyszerű természetességgel fontos részleteket tudatnak velünk. Hogyan alakult meg és működött a fővárosban a Romániai Magyar Népi Szövetség, a bukaresti egyetem hungarológiai tanszéke, A *Hét* közéleti-kulturális hetilap, a Petőfi Ház, a római katolikus és református gyülekezetek, illetve a Román Televízió magyar nyelvű adása? A fővárosból indult az utóbb Erdély-szerte nagy népszerűségnek örvendő, hazai táncházmozgalom csakúgy, mint a régi zene iránti érdeklődés vagy akár a *Siculus*-fesztivál megrendezésének ötlete.

Sem tartalmilag, sem formailag nem tagolódnak az interjúk múlt-jelen szervezőelő szerinti, a narráció logikája és a teljesség igénye mégis követhető időskiban rendezői beszámolókat. Az idősebb nemzedék tagjaitól megtudjuk, hogyan lehetett (mert kellett) együtt élni a rendszerrel – megtorlás, esetenként kényszermunka, sőt börtön nyomán –,

majd utóbb, lehetőség szerint, visszakapcsolódni egy viszonylag kiegyensúlyozott életvitelbe. A „kirakósjáték”-körkép fokozatosan egészül ki: a beszélgetésekből rendre megtudjuk, mivé lettek a bukaresti magyar társadalmi és kulturális élet közösségi helyszínei és intézményei a második világháború, az államosítás, az 1956-os forradalom, a hatvanas évek második felében tapasztalt nyitás, majd a hetvenes évek elején megtorpant gazdasági fejlődés korában, aztán a diktatúra alatt és végül az 1989-es eseményeket követően, csaknem napjainkig. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) szerves része a jelenkori bukaresti körképnek; az interjúalanyok közül sokak portréjának része a szervezeti tevékenység.

Bukaresti fókusszal áll össze a közelmúlt erdélyi magyar kultúrájának egy-egy fontos, a Kárpátokon túl szerveződött szegmentuma – a résztvevők beszámolójának patináját a személyes vallomás hitelesíti. Mi maradt mindebből, milyen szellemi örökséggel rendelkezik, miből gazdálkodhat jelenleg a román fővárosban a magyar közösség?

A kisebbségi lét állandó, szükségszerű attribútuma, a politikai realitás és vonatkozásai olyan életszervező elveket jelentenek Bukarestben, amelyeknek fordulatai időnként törvényszerűen át- meg átrendezik az egyéni és a családi életpályák kontextusát.

A *Magyar Bukarest* olyan olvasmányos breviárium, mely hagyja közvetlenül megnyilatkozni az adatközlők személyiségét, és úgy követi – tagadhatatlanul empátiával – őket elbeszélésükben, hogy közben nagy

szolgálatot tesz a teljes nemzeti közösségnek. Az összeállítás révén bemutat egymásnak honfi-, illetve nemzetársakat, felfed számukra a nyelvük-kultúrájuk által összetartozó, több szálon keresztül közvetített összefüggéseket, kapcsolatba hozza sok kedves ismerősét és az ismeretlen olvasókat a szerző.

Mit cselekedtek, hogyan vették ki részüket a változó jelen eseményeiből, illetve a közelmúlt történéseiből? Topmenedzserek, magas rangú közszoigák, egyetemi oktatók, kutatók, újságírók, orvosok, közösség- vagy művelődésszervezők, lelkészek, ügyvédek, illetve diplomataák az illetők.

Vincze Loránt kötete hiánypótló a műfajban. Közösséget épít, ismertet és számba is vétet. Az életinterjúk tartalmából olyan rendhagyó pályaképek rajzolódnak ki, melyek közül többeket módosított vagy gyökeresen át is alakított a közelmúlt történelme, illetve a romániai társadalmi realitás. A megszólaltatottak között van, aki korábban sohasem járt sem Erdélyben, sem a román fővárosban; van, aki visszatért oda, de akad kényszerkihelyezett csakúgy, mint önszántából repatriált is. Többségük magyar ajkú családból származik, de közülük néhányan – idegen származásuk ellenére – magyar identitásukat hangsúlyozták vallomásukban. Lám, Bukarestben, különböző korszakokban, ilyen jellegű életvezetéssel egyensúlyoznak többségi környezetben ezek a nyelvi és kulturális közösségüktől, esetenként a családjuktól is távol élő-dolgozó vallomás-tevők...

Medgyesi Emese

